

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**«ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ЕТИКИ »**

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

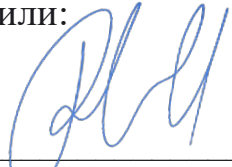
Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>4</u>	<u>7</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>7</u>

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року)

Програму навчальної дисципліни розробили:

Кандидат медичних наук,
доцент кафедри психології

(підпис)

І. Ромаш

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології

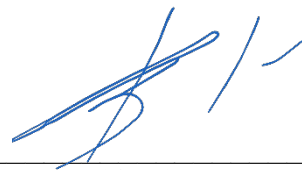
Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

Завідувач кафедри психології

(підпис)

І. Клименко

Гарант ОПП «Психологія»

(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання Українська	
Змістових модулів - 2	Спеціальність: С4 Психологія Освітньо-професійна програма «Психологія»	Рік підготовки	
		4-й	
		Семестр	
		7-й	
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		20	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 год.;	Ступень вищої освіти - Бакалавр	Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		54	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
			Залік

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Основи академічної доброчесності та дослідницької етики» є формування у здобувачів вищої освіти систему знань і практичних навичок дотримання принципів академічної доброчесності та дослідницької етики, забезпечити розуміння стандартів чесності, відповідальності й професійної етики у навчальній та науковій діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завдання спрямовані на формування високого рівня професійної компетентності у здобувачів освіти, які зможуть ефективно працювати у сфері психотерапії:

- Ознайомлення з нормативною базою — вивчення законодавчих та міжнародних документів щодо академічної доброчесності.
- Формування етичних принципів — розкриття сутності чесності, прозорості, відповідальності та поваги до інтелектуальної власності.
- Запобігання порушенням — розвиток навичок уникнення плагіату, фальсифікації та фабрикації даних.
- Опанування дослідницької етики — ознайомлення з етичними нормами проведення психологічних і соціальних досліджень.

- Розвиток критичного мислення — формування здатності до рефлексії щодо власної наукової діяльності.
- Формування професійної культури — виховання відповідальності та етичної позиції майбутніх психологів і дослідників.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного засвоєння дисципліни «Основи академічної доброчесності та дослідницької етики» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізіти:

- Методи дослідження в психології — дисципліна, що формує знання про принципи організації та проведення психологічних досліджень, вибір адекватних методів та критичний аналіз отриманих даних.
- Сучасні інформаційні технології (за професійним спрямуванням) — курс, спрямований на опанування цифрових інструментів та технологій для ефективної професійної діяльності й наукових досліджень.
- Нормативно-правове забезпечення психологічної діяльності — дисципліна, що розкриває правові основи та регулятивні механізми здійснення психологічної практики в Україні.
- Правознавство — курс, який забезпечує базові знання про систему права, його галузі та принципи застосування у професійній і суспільній діяльності.
- Етика, естетика — дисципліна, що формує уявлення про моральні та естетичні цінності, їхній вплив на світогляд і професійну культуру особистості.

Постреквізіти:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

- Переддипломна практика — завершальний етап професійної підготовки, що інтегрує теоретичні знання та практичні навички у реальних умовах роботи психолога.
- Кваліфікаційна робота — самостійне науково-практичне дослідження студента, спрямоване на демонстрацію сформованих компетентностей та здатності застосовувати психологічні знання у вирішенні професійних завдань.
- Кваліфікаційний іспит — підсумкова форма контролю, що перевіряє рівень засвоєння теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для отримання професійної кваліфікації.

3. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи академічної доброчесності та дослідницької етики» складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи академічної доброчесності

Тема 1. Поняття та принципи академічної доброчесності

Академічна доброчесність визначається як система цінностей і норм, що забезпечує чесність, прозорість та відповідальність у навчальній і науковій діяльності. Основними її принципами є повага до інтелектуальної власності, уникнення плагіату, достовірність результатів та об'єктивність оцінювання. Дотримання цих принципів формує довіру між учасниками освітнього процесу та сприяє розвитку професійної культури.

Тема 2. Нормативно-правова база академічної доброчесності

Нормативно-правове забезпечення академічної доброчесності включає закони України, міжнародні документи та внутрішні положення закладів освіти. Вони регламентують правила цитування, порядок перевірки робіт на плагіат та відповідальність за порушення. Знання правових основ дозволяє студентам і викладачам діяти в межах законодавства та уникати конфліктних ситуацій.

Тема 3. Етичні засади наукової діяльності

Етика наукової діяльності охоплює моральні норми, що регулюють поведінку дослідника під час планування, проведення та публікації результатів. Вона передбачає чесність у зборі даних, прозорість методів та повагу до учасників дослідження. Дотримання етичних засад забезпечує якість науки та її позитивний вплив на суспільство.

Тема 4. Проблеми порушення академічної доброчесності

Порушення академічної доброчесності проявляються у вигляді плагіату, фабрикації даних, списування чи необ'єктивного оцінювання. Такі дії підривають авторитет науки та знижують якість освіти. Аналіз причин порушень дозволяє розробити ефективні механізми їхнього попередження та формувати культуру відповідальності.

Тема 5. Формування професійної культури дослідника

Професійна культура дослідника включає етичні норми, комунікативні навички та здатність до критичного мислення. Вона формується через практику дотримання академічної доброчесності та постійне самовдосконалення. Така культура забезпечує високий рівень довіри до результатів наукової роботи та сприяє розвитку наукової спільноти.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти дослідницької етики та комунікації

Тема 6. Запобігання академічному плагіату

Запобігання плагіату передбачає правильне використання джерел, коректне цитування та розвиток навичок академічного письма. Використання програм перевірки текстів допомагає контролювати якість робіт. Формування

усвідомленого ставлення до інтелектуальної власності є ключовим чинником у боротьбі з порушеннями.

Тема 7. Етика психологічних та соціальних досліджень

Етика досліджень у психології та соціальних науках передбачає добровільну участь респондентів, конфіденційність та захист їхніх прав. Важливим є уникнення маніпуляцій та забезпечення достовірності результатів. Дотримання цих норм гарантує гуманність і професіоналізм дослідницької діяльності.

Тема 8. Критичне мислення та рефлексія у науковій діяльності

Критичне мислення дозволяє аналізувати інформацію, виявляти помилки та приймати обґрунтовані рішення. Рефлексія сприяє усвідомленню власних дій та їхнього впливу на результати дослідження. Разом вони формують здатність до самокорекції та підвищують якість наукової роботи.

Тема 9. Комунікативні стратегії у науковій спільноті

Наукова комунікація включає публікації, виступи на конференціях та дискусії в професійних середовищах. Ефективні стратегії передбачають чіткість викладу, аргументованість та повагу до опонентів. Володіння такими навичками сприяє інтеграції дослідника у світову наукову спільноту.

Тема 10. Практичні рекомендації щодо дотримання академічної доброчесності

Практичні рекомендації охоплюють правила оформлення робіт, використання джерел та організацію дослідницького процесу. Вони допомагають студентам і викладачам уникати порушень та підтримувати високий рівень академічної культури. Виконання цих рекомендацій забезпечує якість освітнього процесу.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем для вивчення	Кількість годин			
	денна форма			
	у тому числі			
	усього	лекц	практ	с.р
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи академічної доброчесності				
1. Поняття та принципи академічної доброчесності	10	2	2	6
2. Нормативно-правова база академічної доброчесності	9	2	1	6
3. Етичні засади наукової діяльності	9	2	1	6
4. Проблеми порушення академічної доброчесності	10	2	2	6
5. Формування професійної культури дослідника	9	2	2	5
Змістовний модуль 2. Практичні аспекти дослідницької етики та комунікації				
6. Запобігання академічному плагіату	9	2	2	5

7. Етика психологічних та соціальних досліджень	8	2	1	5
8. Критичне мислення та рефлексія у науковій діяльності	8	2	1	5
9. Комунікативні стратегії у науковій спільноті	9	2	2	5
10. Практичні рекомендації щодо дотримання академічної доброчесності	9	2	2	5
Усього	90	20	16	54

5. Тематика практичних та занять з дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи академічної доброчесності

Тема 1. Основи академічної доброчесності

- Охарактеризуйте сутність поняття «академічна доброчесність» у сучасній освіті.
- Назвіть ключові принципи формування культури доброчесності.
- Зазначте наслідки порушення доброчесності для науки та освіти.
- Опишіть роль довіри як основи академічних відносин.

Тема 2. Правові основи академічної доброчесності

- Перелічте закони України, що регулюють академічну доброчесність.
- Охарактеризуйте вплив міжнародних стандартів на освітній процес.
- Зазначте відмінності між внутрішніми положеннями університетів та загальнодержавними нормами.
- Опишіть санкції, які застосовуються за порушення академічної доброчесності.

Тема 3. Етичні норми наукової діяльності

- Охарактеризуйте моральні принципи, що регулюють поведінку дослідника.
- Назвіть способи забезпечення чесності у зборі та аналізі даних.
- Зазначте значення прозорості методів для наукової діяльності.
- Розкрийте вплив етики на довіру до результатів досліджень.

Тема 4. Типові порушення академічної доброчесності

- Перелічте найпоширеніші види порушень у студентських роботах.
- Охарактеризуйте небезпеку фабрикації та фальсифікації даних.
- Зазначте наслідки необ'єктивного оцінювання для освітнього процесу.
- Запропонуйте механізми запобігання порушенням академічної доброчесності.

Тема 5. Професійна культура дослідника

- Охарактеризуйте складові професійної культури дослідника.
- Назвіть етичні норми, що формуються у науковій спільноті.

- Зазначте роль критичного мислення у професійній культурі.
- Розкрийте значення культури дослідника для розвитку науки.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти дослідницької етики та комунікації

Тема 6. Запобігання плагіату

- Перелічте основні способи коректного цитування.
- Охарактеризуйте принцип роботи програм перевірки текстів на плагіат.
- Зазначте значення навичок академічного письма для уникнення порушень.
- Запропонуйте шляхи формування поваги до інтелектуальної власності.

Тема 7. Етика психологічних та соціальних досліджень

- Охарактеризуйте значення добровільності участі респондентів у дослідженнях.
- Назвіть способи забезпечення конфіденційності учасників.
- Зазначте основні етичні ризики соціальних експериментів.
- Опишіть методи уникнення маніпуляцій у психологічних дослідженнях.

Тема 8. Критичне мислення та рефлексія

- Охарактеризуйте сутність критичного мислення у науковій діяльності.
- Назвіть способи розвитку рефлексії у дослідника.
- Зазначте інструменти для формування критичного мислення.
- Сформулюйте приклади когнітивних помилок у дослідженнях.

Тема 9. Наукова комунікація та дискусія

- Перелічте основні форми наукової комунікації.
- Охарактеризуйте правила аргументації власної позиції у дискусії.
- Зазначте значення поваги до опонента у науковій комунікації.
- Розкрийте шляхи інтеграції дослідника у міжнародну наукову спільноту.

Тема 10. Практичні рекомендації з доброчесності

- Перелічте правила оформлення робіт, що допомагають уникати порушень.
- Охарактеризуйте організацію дослідницького процесу відповідно до принципів доброчесності.
- Зазначте значення систематичної перевірки власних робіт.
- Запропонуйте рекомендації щодо підвищення якості освітнього процесу.

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
--------------	-------------------	------------------------

1	Самостійне заняття: Академічна доброчесність як цінність – Охарактеризуйте сутність поняття «академічна доброчесність». – Назвіть основні принципи доброчесності у навчанні та науці. – Зазначте, які наслідки має порушення доброчесності. – Опишіть роль довіри у формуванні академічної культури. – Розкрийте значення доброчесності для професійного розвитку.	6
2	Самостійне заняття: Правові основи академічної доброчесності – Перелічте закони України, що регулюють академічну доброчесність. – Охарактеризуйте міжнародні документи у сфері освіти та науки. – Зазначте відмінності між внутрішніми положеннями університетів і державними нормами. – Опишіть санкції за порушення доброчесності. – Сформулюйте приклади практичного застосування правових норм.	6
3	Самостійне заняття: Етичні норми наукової діяльності – Охарактеризуйте моральні принципи поведінки дослідника. – Назвіть способи забезпечення чесності у зборі даних. – Зазначте значення прозорості методів дослідження. – Опишіть роль етики у публікації результатів. – Розкрийте вплив етичних норм на довіру до науки.	6
4	Самостійне заняття: Типові порушення академічної доброчесності – Перелічте найпоширеніші види порушень у студентських роботах. – Охарактеризуйте небезпеку фабрикації та фальсифікації даних. – Зазначте наслідки необ'єктивного оцінювання. – Опишіть механізми запобігання порушенням. – Запропонуйте приклади профілактичних заходів у навчальному процесі.	6
5	Самостійне заняття: Професійна культура дослідника – Охарактеризуйте складові професійної культури дослідника. – Назвіть етичні норми, що формуються у науковій спільноті. – Зазначте роль критичного мислення у професійній культурі. – Опишіть значення самовдосконалення для дослідника. – Розкрийте вплив культури дослідника на якість науки.	5
6	Самостійне заняття: Запобігання плагіату – Перелічте основні способи коректного цитування. – Охарактеризуйте принцип роботи програм перевірки текстів. – Зазначте значення академічного письма для уникнення порушень. – Опишіть шляхи формування поваги до інтелектуальної власності. – Запропонуйте практичні методи боротьби з плагіатом.	5
7	Самостійне заняття: Етика психологічних та соціальних досліджень – Охарактеризуйте значення добровільності участі респондентів. – Назвіть способи забезпечення конфіденційності учасників. – Зазначте основні етичні ризики соціальних експериментів. – Опишіть методи уникнення маніпуляцій у дослідженнях. – Розкрийте приклади етичних дилем у психологічних дослідженнях.	5

8	Самостійне заняття: Критичне мислення та рефлексія – Охарактеризуйте сутність критичного мислення у науці. – Назвіть способи розвитку рефлексії у дослідника. – Зазначте інструменти для формування критичного мислення. – Опишіть приклади когнітивних помилок у дослідженнях. – Сформулюйте значення рефлексії для підвищення якості науки.	5
9	Самостійне заняття: Наукова комунікація та дискусія – Перелічте основні форми наукової комунікації. – Охарактеризуйте правила аргументації у дискусії. – Зазначте значення поваги до опонента. – Опишіть шляхи інтеграції у міжнародну наукову спільноту. – Запропонуйте приклади ефективних комунікативних стратегій.	5
10	Самостійне заняття: Практичні рекомендації з доброчесності – Перелічте правила оформлення робіт для уникнення порушень. – Охарактеризуйте організацію дослідницького процесу відповідно до принципів доброчесності. – Зазначте значення систематичної перевірки власних робіт. – Опишіть рекомендації щодо підвищення якості освітнього процесу. – Запропонуйте практичні кроки для формування культури доброчесності.	5
Всього		54

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Основи академічної доброчесності та дослідницької етики» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- залік.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Основи академічної доброчесності та дослідницької етики» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	
40%	10%	40%	10%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2

Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2.Модульний контроль 1 проводиться на 4 занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання.	Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2.Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання.
---	--

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі онлайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

- Еннан Р.Є., Мазуренко С.В. *Академічна доброчесність: навчально-методичний посібник*. Одеса, 2022. [Національний університет "Одеська юридична академія"](#)
- Закон України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX від 18.12.2025. fmi.chnu.edu.ua

3. Кодекс академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. nauka.gov.ua
4. *Академічна доброчесність як основа розвитку сучасної науки*. Дрогобич: Гельветика, 2019. [Одеський національний університет імені І.І. Мечникова](http://odessa.univ.edu.ua)
5. Handbook of Research Ethics and Scientific Integrity. Springer, 2020. Springer
6. Introduction to Research Ethics and Academic Integrity. Springer, 2025.
7. Co-creating Research Integrity Education Guidelines. *Science and Engineering Ethics*. Springer, 2024. Springer
8. Закон України «Про освіту».
9. Закон України «Про вищу освіту».
10. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Додаткові:

1. Публікації Державної служби якості освіти України про академічну доброчесність. [Державна служба якості освіти України](http://dsbo.gov.ua)
2. Рекомендації МОН України щодо запобігання плагіату.
3. Підручники з дослідницької етики (зарубіжні видання, напр. Routledge, Elsevier).
4. Статті у журналах *Science and Engineering Ethics*, *Research Integrity and Peer Review*.
5. Праці українських дослідників з проблем академічної культури (І. Плотницька, О. Левченко).
6. Практичні посібники з академічного письма.
7. Методичні матеріали університетів України.
8. Міжнародні стандарти COPE (Committee on Publication Ethics).
9. Рекомендації UNESCO щодо академічної етики.
10. Праці з психології науки та освіти.

Інформаційні ресурси:

1. [Державна служба якості освіти України](http://dsbo.gov.ua) [Державна служба якості освіти України](http://dsbo.gov.ua)
2. [Верховна Рада України – Закон «Про академічну доброчесність»](http://fmi.chnu.edu.ua) fmi.chnu.edu.ua
3. [NAQA – Кодекс академічної доброчесності](http://nauka.gov.ua) nauka.gov.ua
4. [Springer – Handbook of Research Ethics and Scientific Integrity](http://Springer) Springer
5. Міністерство освіти і науки України — mon.gov.ua
6. Верховна Рада України — rada.gov.ua
7. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти — naqa.gov.ua
8. Державна служба якості освіти України — sqe.gov.ua
9. UNESCO — unesco.org